

Jenny az „elefántiskolában“

Pár nappal ezelőtt még ott álldogált a ketrece mögött, hatalmas fejét jobbra-balra ingatta és halk, rőfögő hangot hallatott, amikor valaki eleséget nyújtott feléje. Ilyenkor előrelendült az ormánya és a kenyér, a répa, az alma, vagy a körte a következő pillanatban már eltűnt a napvilágról. Jennyről van szó, az állatkert indiai elefántjáról, amely délelőttöként megjelent a kert sétányain, nyakában ápolójával, Nimila István altiszttel, hogy lassú léptekkel, elgondolkozva baktasson el a járókelők között. A benfentesek, a naponkénti látogatók tudják, hogy Jenny nem volt egyszerű elefánt, hanem amolyan állatkerti híresség volt, amelyik értelmességével, okosságával sok ember szeretetét kivívta. Jenny ugyanis olyan dolgokat is tudott, amit például a többi elefánt, mondjuk az öreg, morózus Siám egyáltalában nem tud és valószínűleg nem is fog megtanulni. Az állatvilágnak van egy kitűnő magyar kutatója,

— *A tudományos vizsgálatok megállapították, — mondja Anghy Csaba Geyza — hogy az elefánt, koponyaalakulása folytán, értelmesség tekintetében közvetlenül az ember után következik.* Ha ugyanis az emberi parancsnak gondolkodás nélkül való végrehajtását vesszük az értelmesség alapjául, akkor az észbeli képeségek szerint sorrendben bizonyára a betanított hátszló, vagy a vadászkutya következnek az ember után. Azonban ez nem így van. Nem mindig az az okos állat, amelyik az embernek vakon engedelmeskedik, hanem az, amely az adott körülményeket mérlegelve, úgy cselekszik, ahogy az neki leginkább megfelel. Ilyen az elefánt értelmessége is és talán leginkább jóakarátú vállveregetésnek lehetne nevezni azt a módot, amelylyel hajlandó beleegyezni, hogy az ember irányítsa és rendelkezék vele. Több évi tanítási tapasztalataim meggyőztek arról, hogy az elefánt megengedi, vagy elnézi azt, ha engedelmességre kényszerítik. Ebben nyilvánul meg az elefánt értelmessége.

Ezután rátér Anghy Csaba Geyza arra, hogy Jenny nevelését tulajdonképpen „barátkozás” előzte meg, amikor már látták, hogy szelídnek és kezesnek mutatkozott.

— Mint minden állat tanításánál, Jennynél is meg kellett értetni, „elefántnyelven” kellett megbeszélni akaratainkat és hogy mit szeretnénk elérni. *Először is különféle fegyelmi és engedelmességi gyakorlatot végeztettünk vele.* Mindent kifogástalanul teljesített, parancs után süteményt, répát, cukrot kapott, hogy jutalmat remélve, szívesen teljesítse utasításainkat. Hozzászóktattuk a rövid, hangos parancsszavakhoz és megértettük vele, hogy az ember kezében a szigony nem kínzásra való, amelynek erőszakos alkalmazását mindig kerültük. *Jennynél fölöslegessé is vált a kényszer, a szigony érintésével adott hangos parancsszavakat készséggel megértette és engedelmeskedett.* Megtanítottuk a lefekvésre, a felkelésre és a fekvő maradásra. Megtanítottuk arra, hogy a két elülső térdén járjon, majd arra is, hogy ugyanígy tegyen mind a négy térdével. Parancsszóra ment előre és hátra, fordulatokat csinált, ahogyan azt az utasítás kívánta, majd eljutottunk vele oda is, ha a nyakába akartunk ülni, nem kellett előbb lefektetni, hanem feladta mellső lábát, hogy azon, lépcsőszerűen felmászhasunk rá. *Legnehezebb gyakorlata volt a két egyoldali lábán való megállás, amit az elefánton kívül semmiféle emlős nem tud megtenni egyensúlyának elvesztése nélkül.*

Sajnos, az évekig tartott nevelési munka kárbaveszett, mert Jenny pusztulásával a várt elefántborjú sem születet meg. A „tudós” és jóindulatú elefánttehén bőre és csontváza a Nemzeti Múzeumba kerül, hogy esetleg kitömve emlékeztesse majd azokat Jenny okosságára, akik ismerték és elgyönyörködtek mutatványáiban.